

OKUDUĞUNU ANLAMA, OKUMA TUTUMU VE OKUMA KALICILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sultan AHRAZ
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
ahraz.sultan@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1915-5243

Prof. Dr. Hayati AKYOL
Gazi Eğitim Fakültesi
hayatiakyol@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4450-2374

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 15/05/2022

Revize Tarihi: 13/06/2022

Kabul Tarihi: 18/06/2022

Atf Bilgisi: Ahraz, S. ve Akyol, H. (2022). Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD)*, 2(1), 1-11.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisini belirlemek üzere yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanması ve analizi; konu belirleme, ölçütleri belirleme, temaları belirleme, araştırma sorusunu belirleme, literatür tarama, kodlama, etki büyüklüğü hesaplama ve analiz aşamalarından oluşmuştur. Literatür taraması, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi, Asos İndeks, Acar İndeks, DergiPark, Türk Eğitim İndeksi, Akademik Dizin, Araştırmaz ve Yök Akademik, Proquest Dissertation and Theses, Ebsco, Eric ve Web of Science veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan kodlama formu kullanılmıştır. Kodlama sonucunda okuduğunu anlamaya ilişkin 48, okuma tutumuna ilişkin 11 ve okuma kalıcılığına ilişkin 5 çalışma olmak üzere toplam 64 çalışma elde edilmiştir. Çalışmaların etki büyüklüğü hesaplanmasında CMA yazılımından yararlanılmıştır. Hesaplanan etki büyüklüğü değerleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon katsayısı ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Regresyon analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla okuduğunu anlama bağımlı değişken, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı bağımsız değişken olarak seçilmiştir. Verilerin analizi SPSS istatistik programında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bununla birlikte okuma tutumu ve okuma kalıcılığının, okuduğunu anlamayı yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ulaşılan bu sonuçlara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuduğunu anlama, okuma tutumu, okuma kalıcılığı.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN READING COMPREHENSION, READING ATTITUDE AND READING RETENTION

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationships between the effect sizes of studies conducted to determine the effects of reading comprehension strategies on reading comprehension, reading attitude and reading retention. Correlational research model was used as one of the quantitative research methods in the study. The data collection and analysis consisted of the stages of topic determination, criteria determination, themes determination, research question determination, literature review, coding, effect size calculation and analysis. The literature search was carried out in the databases of National Academic Network and Information Center, Asos Index, Acar Index, DergiPark, Turkish Education Index, Academic Index, Research Journal and Yök Academic, Proquest Dissertation and Theses, Ebsco, Eric and Web of Science. The coding form was used created by the researcher in accordance with expert opinions as a data collection tool. As a result of coding, a total of 64 studies were obtained, including 48 studies on reading comprehension, 11 studies on reading attitude and 5 studies on reading retention. The CMA software was used to calculate the effect size of the studies. Correlation and multiple linear regression analysis were performed in order to examine the relationships between the calculated effect size values. Spearman Brown Rank Differences Correlation factor and Pearson Product Moment Correlation factor were used to explain the relationship between the variables in the correlation analysis. Reading comprehension was selected as dependent variable in order to explain the relationship between the variables in the regression analysis. Reading attitude and reading retention were selected as independent variables. The analysis of the data was carried out in the SPSS statistical program. There wasn't found significant relationship between reading comprehension, reading attitude and reading retention in the study. At the same time, it was concluded that reading attitude and

reading retention didn't predict reading comprehension. Suggestions have been made regarding these results achieved in the study.

Keywords: Reading, reading comprehension, reading attitude, reading retention.

Giriş

İnsanlar yaşamları boyunca birçok beceriye ihtiyaç duyar. Bu beceriler yaşamı kolaylaştırır, bireyin toplumdaki varlığına değer katar ve insan ilişkilerinde başarıyı sağlar. Bu becerilerin temelini okuma becerisi oluşturur. Okuma becerisine sahip bireyler bilgiyi alma, anlama, kullanma ve yeniden üretme aşamalarında gelişme gösterirler. Bilgiyi kullanma ve yeniden üretme aşamalarından önce bilginin anlaşılması bu süreçte en önemli unsur olarak yer tutmaktadır. Bu nedenle okumadaki amaç öncelikle okuduğunu anlamaktır.

Okuma, öğrenmeyi birçok açıdan destekleyen temel unsurdur. Dil öğrenme becerilerinden biri olan okuma, öğrenme başarısı için önemli bir rol oynar. Öğrenciler okuyarak hem öğrenebilir hem de bilgi edinebilirler (Agustiani, 2017). Ayrıca öğrenme sürecinde okuduğunu anlama ile akademik başarı arasında yüksek bir ilişki olduğu bilinmektedir (Durukan, 2011). Okuma ve anlama becerileri, öğrencilerin yaşamları boyunca kullanacakları ve geliştirmeleri gereken becerilerin temelini oluşturur. Öğrenim hayatlarında akademik başarının sağlanabilmesi için Türkçe ve diğer derslerde bu becerilerin geliştirilmesi önemli görülmektedir (Balantekin ve Pilav, 2017).

Okuma alanında araştırmacılar, anlamının çok yönlü bir süreç olduğunu öne sürmektedirler. Yapılandırmacı yaklaşım, etkili öğretmenler, aktif okuyucular, metin ve öğretim türü gibi unsurlar anlamın inşasında önemli roller üstlenmektedir. Anlam, bilinenler (ön bilgiler) ile okunanlar (metin) arasında bağlantı kurulduğunda inşa edilir (McLaughlin, 2012). Okuduğunu anlama, anlam çıkarma ve anlam oluşturma süreci olarak tanımlanır. Anlam çıkarma, metindeki kelimelerin anlamlarını bulmak ve doğru bir şekilde ifade etmektir. Anlam oluşturma ise bu kelimelerden belirli kurallar içerisinde yeni anlamlar oluşturmak ve yeni bilgileri eski bilgilerle bütünleştirmektir (Sweet ve Snow, 2003).

Öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini etkileyen içsel ve dışsal unsurlar bulunmaktadır (Agustiani, 2017). İçsel unsurlar, öğrencinin kendisinde bulunur. Bunlar öğrencilerin bilişsel yeteneklerini, stratejilerini, ön bilgilerini ve bireysel özelliklerini içerir. Dışsal unsurlar ise öğrencinin dışında yer alır. Metin değişkeni, bağlam değişkeni ve yazar değişkeni bu unsurlar içerisinde yer alır.

Öğretmenlere göre bir kısım öğrenciler okuduğunu anlama görevine diğerlerinden daha hazırlıklı halde bulunurlar. Onlara göre bu öğrenciler iyi kavrar, farklı kapasite ve yeteneklere sahiptirler. Bu kapasite ve yetenekler, dikkat, hafıza, eleştirel ve analitik yetenek, çıkarım yapma ve görselleştirme yeteneği gibi bilişsel kapasiteleri; okuma amacı, okunan içeriğe ilgiyi ve okuyucu olarak öz-yeterlik duygusu gibi motivasyonu; kelime bilgisi, alan ve konu bilgisi, dil ve söylem bilgisi ve belirli anlama stratejileri bilgisi gibi çeşitli bilgi türlerini içerirler (Sweet ve Snow, 2003). Bunlarla birlikte okumaya karşı benimsenen tutum okuduğunu anlama becerisinde önemli bir rol oynamaktadır.

Tutum, öğretme ve öğrenme sürecini etkileyen önemli bir unsurdur (Muchtar, 2015). Umbara, Vianty ve Inderawati'ye (2015) göre, öğrencilerin okumaya karşı tutumu esastır. Okumaya karşı tutum öğrencilerin duygu ve algıları ile ilgilidir. Agustiani'ye (2017) göre, okumaya yönelik tutumun okumadaki rolünün farkına varılması, araştırmacıların boylamsal araştırma yapabilmesi ve öğrencilerin okumaya yönelik tutumunu etkileyen unsurların bilinmesi açısından, okuma tutumunu ölçmenin birtakım önemli faydaları bulunmaktadır. Öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarını bilmek, öğretmenin öğrencilerinin okuma konusundaki zayıflıklarının nedenlerini tespit etmesini sağlar. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin olumlu tutumlarını geliştirmek veya olumsuz tutumlarını okumaya yönelik olumlu tutuma dönüştürmek için uygun bir materyal tasarlayarak veya eğlenceli okuma etkinlikleri düzenleyerek etkili bir ders ortamı oluşturur. Swalander ve Taube'ye (2007) göre, okuryazarlık açısından zengin bir çevrede büyüyen çocukların okumaya karşı olumlu tutum geliştireceği, bunun da iyi bir okuma becerisine ve olumlu düşüncelere yol açacağı varsayımı literatürde çok fazla desteklenmektedir. Aile temelli ön koşullar olarak adlandırılan ebeveyn eğitimi,

evdeki kitap sayısı ve günlük bir gazetenin varlığı şeklindeki ev ortamı, okuma yeteneğinde, okuma tutumunda ve akademik benlik kavramı üzerinde önemli bir etkidir.

Bireyin eğitim veya özel hayatında okuyarak öğrendiği bilgileri hatırlaması, gerekli yer ve zamanda kullanması ve davranışa dönüştürmesi için bu bilgilerin bireyde kalıcı hâlde yer tutması önemli bir unsurdur. Aykaç'a (2007) göre, eğitimde bir davranışın gelişiminde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların birlikte gelişimi önemlidir. Bu nedenle öğretim sürecinde bilgiyi aktararak öğrencilerin bilişsel gelişimini desteklemenin yanında, öğretmenlerin öğrencilerle süreçte aktif katılımı sağlanarak duyuşsal ve psikomotor gelişimleri de desteklenmelidir. Aktif katılım sağlanarak, bireysel özellikler göz önünde bulundurularak ve yaşantı sonucunda öğrenilenler kolayca davranış özelliği kazanabilmektedir. Bu nedenle kalıcı öğrenmeyi sağlamak için aktif yöntem ve tekniklerin, doğru yerde ve doğru zamanda öğretim sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir.

Literatürde okuduğunu anlama becerileri ile okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara rastlanmıştır (Agustiani, 2017; Baştuğ, 2014; Bayraktar, 2017; Karabay ve Kayıran, 2010; Karahan ve Taşdan, 2016; Kocaarslan, 2016; Sallabaş, 2008; Surip, 2016; Umbara vd., 2015; Yang ve Kim, 2013). Bu çalışmalarda genel olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmış, veriler öğrencilere uygulanan anket sonucunda elde edilmiş ve bu veriler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmada ise veriler okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisini belirlemek üzere yapılmış çalışmalardan elde edilmiş ve bu çalışmaların etki büyüklükleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu bakımdan yapılmış diğer çalışmalardan farklılık gösteren bu çalışma, konu belirleme, literatür tarama, ölçütleri belirleme, temaları belirleme, araştırma sorusu belirleme, kodlama, etki büyüklüğü hesaplama ve analiz gibi çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bununla birlikte çalışma, planlama, uygulama, hesaplama, kaydetme, düzenleme, düzeltme, raporlama ve yorumlama gibi aşamaları da içermektedir. Bundan dolayı araştırmanın bilişsel ve duyuşsal alanda gelişmeye, çok yönlü ve analitik düşünmeye; kapsamlı ve sistematik araştırma-inceleme yapmaya; titiz, dikkatli ve düzenli çalışma yapmaya imkân sağladığı için alana önemli katkılar sunduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisi üzerine, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyinde yapılmış çalışmaların etki büyüklüklerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın problem cümlesini "Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusu oluşturmaktadır. Bu problem doğrultusunda belirlenen, araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların düzeyleri nedir?
2. Okuduğunu anlama ve okuma tutumu üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Okuma tutumu ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Okuma tutumu ve okuma kalıcılığı, okuduğunu anlamayı yordamakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, incelenen kaynaklar, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırma etiği alt başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma modeli kullanılmıştır. Korelasyonel araştırma, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin incelendiği

araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda, değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisinin olabileceği hakkında fikir elde edilebilirken; bu değişkenler hakkında neden sonuç şeklinde yorum yapılamaz (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s. 191).

İncelenen Kaynaklar

Araştırma için, okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisini belirleme konusunda; 2005-2020 yılları arasında; yurt içi ve yurt dışında; ilkökul üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin (8-10 yaş) katılımıyla; ön test-son test kontrol gruplu deneysel modelde gerçekleştirilmiş; etki büyüklüğünün hesaplanması için yeterli veriye sahip (aritmetik ortalama, standart sapma, deney grubu ve kontrol grubu örneklem sayıları); Türkçe ya da İngilizce dillerinden birinde yazılmış doktora tezi ve bilimsel dergilerde yayımlanmış makalelerden oluşan toplam 64 çalışma incelenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Literatürde, araştırma için belirlenen kriterleri karşılayan çalışmaları elde etmek amacıyla uzman görüşleri doğrultusunda kodlama formu oluşturulmuştur. Literatür taraması sonucunda ulaşılan çalışmalar, araştırmacı tarafından detaylı bir şekilde incelenmiş ve uygun çalışmaların kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, konuyla ilgili olan ve dâhil etme kriterlerini karşılayan her kaynağı içermiştir. Konu ile ilgili teorik yapıların mantıklı olup olmadığına bakılmıştır. Yayımlanmış çalışmaları taramak için uygun anahtar kelimeler kullanılmış ve kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için atılan adımların ayrıntıları belirtilmiştir. Bu bakımdan bu araştırma geçerlik ve güvenilirliğe sahiptir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma, konu belirleme, ölçütleri belirleme, temaları belirleme, araştırma sorusunu belirleme, literatür tarama, kodlama, etki büyüklüğü hesaplama ve analiz aşamalarından oluşmuştur. Araştırmanın konusu, okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ölçütler, 2005-2020 yılları arasında, yurt içi ve yurt dışında, ilkökul üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin (8-10 yaş) katılımıyla, ön test-son test kontrol gruplu deneysel modelde gerçekleştirilmiş, etki büyüklüğünün hesaplanması için yeterli veriye sahip (aritmetik ortalama, standart sapma, deney grubu ve kontrol grubu örneklem sayıları), Türkçe ya da İngilizce dillerinden birinde yazılmış doktora tezi ve bilimsel dergilerde yayımlanmış makale olmasıdır. Temalar, okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığıdır. Araştırma sorusunu, “Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” soru cümlesi oluşturmuştur.

Literatür taraması, Ulakbim, Asos İndeks, Acar İndeks, DergiPark, Türk Eğitim İndeksi, Akademik Dizin, Araştırmaz ve Yök Akademik, Proquest Dissertation and Theses, Ebsco, Eric ve Web of Science veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Veri tabanları, “Okuduğunu anlama, okuma tutumu, okuma kalıcılığı, okuma stratejileri, okuduğunu anlama stratejileri, okuduğunu anlama ve tutum, okuduğunu anlama ve kalıcılık, okuduğunu anlama stratejileri ve anlama, okuduğunu anlama stratejileri ve tutum, okuduğunu anlama stratejileri ve kalıcılık, okuduğunu anlama, tutum ve kalıcılık” gibi Türkçe anahtar kelimeleri ve “Reading comprehension, reading attitude, reading retention, reading strategies, reading comprehension strategies, reading comprehension and retention, reading comprehension and attitude, reading comprehension strategies and comprehension, reading comprehension strategies and attitude, reading comprehension strategies and retention, reading comprehension, attitude and retention” gibi İngilizce anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan ve araştırma kriterlerini sağlayan çalışmalar kodlama formuna kaydedilmiştir. Sonuç olarak okuduğunu anlamaya ilişkin 48, okuma tutumuna ilişkin 11 ve okuma kalıcılığına ilişkin 5 çalışma elde edilmiştir. Kodlama formuna kaydedilen çalışmaların etki büyüklüğü değerleri hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü değerlerinin hesaplanması için Kapsamlı Meta Analiz (Comprehensive Meta Analysis [CMA]) yazılımından yararlanılmıştır. Yazılımda, deney ve kontrol gruplarının

örneklem büyüklükleri, ortalama ve standart sapma değerleri girilmiştir ve her bir değişkene ait çalışmaların etki büyüklüğü değerlerine ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı değişkenlerine ait etki büyüklükleri arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yapılan analizdir (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 263). Regresyon analizi, değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını, ilişkiyi belirten regresyon denklemine ulaşmayı ve bu denklem yoluyla tahminleri hesaplamayı amaçlar (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 269). Korelasyon analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon katsayısı ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Regresyon analizinde değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla okuduğunu anlama bağımlı değişken, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı bağımsız değişken olarak seçilmiştir. Verilerin analizi Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi (Statistical Package for the Social Sciences [SPSS 18]) programında gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada, araştırma ve yayın etiği kuralına uyulmuştur. Bununla birlikte, bu çalışma literatür taramasına dayalı bir çalışma olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine sırasıyla yanıtlar verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların düzeyleri nedir?” alt problemine yanıt aramak için okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığında elde edilen etki büyüklüklerine ilişkin betimsel istatistik bulguları incelenmiştir. Bu bulgulara ilişkin istatistikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Okuduğunu Anlama, Okuma Tutumu ve Okuma Kalıcılığına İlişkin Betimsel İstatistikler

	Okuduğunu Anlama	Okuma Tutumu	Okuma Kalıcılığı
Örneklem	48	11	5
Ortalama	2,55	0,41	1,34
Medyan	0,87	0,47	1,47
Mod	0,89	0,57	1,94
Standart Sapma	10,16	0,71	0,65
Minimum	-0,83	-0,43	0,45
Maksimum	71,17	2,23	1,94
Basıklık	46,92	4,15	-1,68
Çarpıklık	6,81	1,66	-0,54

Tablo 1’de ele alınan okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına ilişkin betimsel istatistiklere göre, örneklem, okuduğunu anlamada 48, okuma tutumunda 11 ve okuma kalıcılığında 5’tir. Okuduğunu anlama, en yüksek ortalamaya sahiptir. Mod ve medyan arasındaki fark en fazla okuma kalıcılığında iken; fark en az okuduğunu anlamadadır. Standart sapma değeri en düşük okuma kalıcılığında iken; en yüksek okuduğunu anlamadadır. Buna göre okuma kalıcılığında veriler ortalamaya yakın dağılırken; okuduğunu anlamada veriler ortalamadan uzak dağılmışlardır. Maksimum ve minimum değerleri arasındaki fark en fazla okuduğunu anlamadadır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine çarpıklık değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Okuma tutumu ve okuma kalıcılığına ait çarpıklık değerleri -1 ile +1 değerleri arasında yer alırken; okuduğunu anlamaya ait çarpıklık değeri bu değerler arasında yer almamaktadır. Bu nedenle okuma tutumu ve okuma

kalıcılığı değişkenleri normal dağılım gösterirken; okuduğunu anlama değişkeni normal dağılımdan sapma göstermektedir. Okuduğunu anlama ve okuma tutumunun basıklık değeri pozitifdir. Bu durum normal dağılım eğrisinin normale göre daha dik olduğunu belirtmektedir. Okuma kalıcılığına ait basıklık değeri ise negatiftir. Bu durum normal dağılım eğrisinin normale göre daha basık olduğunu belirtmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okuduğunu anlama ve okuma tutumu üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine yanıt aramak amacıyla okuduğunu anlama ve okuma tutumu değişkenleri arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon katsayısına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Okuduğunu Anlama ile Okuma Tutumu Arasındaki Korelasyon Katsayısı

	Okuduğunu Anlama	Okuma Tutumu
Okuduğunu Anlama	-	-0,30
Okuma Tutumu	-0,30	-

p=0,369

Tablo 2’de, okuduğunu anlama ve okuma tutumu arasındaki korelasyon katsayısı $r = -0,30$, anlamlılık düzeyi $p = 0,369$ ’dur. $p > 0,05$ olduğu için, okuduğunu anlama ve okuma tutumu değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu bulguya göre, okuduğunu anlama üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri ile okuma tutumu üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine yanıt aramak amacıyla okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı değişkenleri arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon katsayısına ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Okuduğunu Anlama ile Okuma Kalıcılığı Arasındaki Korelasyon Katsayısı

	Okuduğunu Anlama	Okuma Kalıcılığı
Okuduğunu Anlama	-	0,20
Okuma Kalıcılığı	0,20	-

p=0,741

Tablo 3’te, okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı arasındaki korelasyon katsayısı $r = 0,20$, anlamlılık düzeyi $p = 0,741$ ’dir. $p > 0,05$ olduğu için, okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu bulguya göre, okuduğunu anlama üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri ile okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okuma tutumu ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine yanıt aramak amacıyla okuma tutumu ve okuma kalıcılığı değişkenleri arasındaki ilişki korelasyon analizi ile test edilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiği için değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Momentler

Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Hesaplanan korelasyon katsayısına ilişkin bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Okuma Tutumu ile Okuma Kalıcılığı Arasındaki Korelasyon Katsayısı

	Okuma Tutumu	Okuma Kalıcılığı
Okuma Tutumu	-	0,67
Okuma Kalıcılığı	0,67	-

p=0,208

Tablo 4’te, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasındaki korelasyon katsayısı $r=0,67$, anlamlılık düzeyi $p=0,208$ ’dir. $p>0,05$ olduğu için, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu bulguya göre, okuma tutumu üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri ile okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Okuma tutumu ve okuma kalıcılığı, okuduğunu anlamayı yordamakta mıdır?” alt problemine yanıt aramak amacıyla, okuma tutumu ve okuma kalıcılığının okuduğunu anlamayı yordama durumu çoklu doğrusal regresyon analizi ile test edilmiştir. Analiz bulguları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Okuduğunu Anlamanın Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	T
Sabit	0,04	0,33	-	0,14
Okuma Tutumu	0,21	0,21	0,72	0,99
Okuma Kalıcılığı	-0,05	0,29	-0,13	-0,17

R=0,64 R²=0,41 F_(2, 2)=0,71 p=0,582

Tablo 5’te, çoklu doğrusal regresyon analizinde, $R=0,64$, $R^2=0,41$, $F_{(2,2)}=0,71$ ve $p=0,582$ olarak elde edilmiştir. $p>0,05$ olduğu için, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı, okuduğunu anlamanın anlamlı bir yordayıcısı değildir. Bu bulguya göre, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı üzerine yapılmış çalışmalar, okuduğunu anlama üzerine yapılmış çalışmaları açıklamamaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisini belirlemek üzere yapılmış çalışmaların etki büyüklükleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İnceleme sonucunda, okuduğunu anlama ve okuma tutumu; okuduğunu anlama ve okuma kalıcılığı, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte okuma tutumu ve okuma kalıcılığının, okuduğunu anlamayı yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürde bu konuda yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin okuduğunu anlama ve okuma tutumu arasındaki ilişkileri inceleyen pek çok çalışmaya rastlanmıştır. Sallabaş (2008) tarafından ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki, Bayraktar (2017) tarafından ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki, Karabay ve Kayıran (2010) tarafından ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki ve Agustiani (2017) tarafından öğrencilerin okuma tutumu ve okuduğunu anlama başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılmış çalışmalar bunlara örnek oluşturmaktadır. Bu araştırmalarda, öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri ile okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı düzeyde düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar çalışmanın

sonucunu desteklememektedir. Karahan ve Taşdan (2016) tarafından beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin okumaya karşı tutum ve motivasyonlarının okuduğunu anlama becerileri ile ilişkisini belirlemek için yapılan çalışmada, okumaya yönelik tutumun okuduğunu anlamayı yordamadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Bu çalışma, incelenen kaynakların okuduğunu anlama stratejilerinin öğrencilerin okuduğunu anlama, okuma tutumları ve okuma kalıcılıklarına etkisini incelemesi; 2005-2020 yılları arasında yapılmış olması; yurt içi ve yurt dışında yapılmış olması; doktora tezi ve bilimsel dergilerde yayımlanmış makale olması; Türkçe ya da İngilizce dillerinden birinde yazılmış olması; örnekleminin ilkökul üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden (8-10 yaş) oluşması; ön test son test kontrol grup modeli kullanan deneysel çalışma olması ve etki büyüklüğünün hesaplaması için yeterli veriye sahip olması (aritmetik ortalama, standart sapma, deney grubu ve kontrol grubu örneklem sayıları) kriterlerini sağlaması ile sınırlıdır. Gelecekte yapılabilecek çalışmalar, farklı ders alanlarında ve farklı değişkenler belirlenerek yapılabilir. Çalışma yılları ve çalışma yeri daha geniş veya daha sınırlı tutularak sonuçlara bakılabilir. Bununla birlikte daha üst sınıf düzeyleri seçilerek çalışma gerçekleştirilebilir. Çalışmada değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, okuma tutumu ve okuma kalıcılığı değişkenleri okuduğunu anlamayı yordamamıştır. Bunun nedeni değişkenlere ait örneklem sayılarının farklılık göstermesi olabilir. Bu nedenle yapılacak çalışmalarda, örneklem sayılarının yeterli ve birbirlerine denk olacak şekilde belirlenmesine dikkat edilmesi önerilmektedir.

Çalışma, konu belirleme, literatür tarama, ölçütleri belirleme, temaları belirleme, araştırma sorusunu belirleme, kodlama, etki büyüklüğünü hesaplama ve analiz gibi çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamaların her biri birbirleriyle ilişkilidir. Bir aşamanın gözden kaçırılarak atlanması veya bir basamakta yanlışlık yapılması, diğer aşamaları ve süreci olumsuz etkileyerek sonucun hata vermesine yol açmaktadır. Bu nedenle bu tür çalışmalarda, her bir basamağın başında ve sonunda, yapılacak işlemlerin detaylı bir şekilde planlanarak belirlenmesi gerekli görülmektedir.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmada birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı % 50'dir.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum olmadığını beyan ederim.

Açıklama: Bu çalışma, Sultan Ahraz'ın "Okuduğunu anlama stratejilerinin, okuduğunu anlama, okuma tutumu ve okuma kalıcılığına etkisi üzerine meta analiz çalışması" adlı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kaynaklar

- Agustiani, I. W. D. (2017). The correlation between students' reading attitude and their reading comprehension achievement. *English Community Journal*, 1(2), 75-85.
- Aykaç, N. (2007). Sosyal bilgiler dersinde aktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasının öğrencilerin derse karşı tutumuna, erişim düzeyine ve kalıcılığa etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 24-37.
- Balantekin, M. ve Pilav, S. (2017). Okuma çemberi yönteminin okuduğunu anlama becerisine etkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 149-170.
- Baştuğ, M. (2014). The structural relationship of reading attitude, reading comprehension and academic achievement. *International Journal of Social Sciences and Education*, 4(4), 931-946.

- Bayraktar, İ. (2017). The relationship between reading attitudes and reading comprehension skills of 7th grade students at middle school. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 582-594.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Durukan, E. (2011). Effects of cooperative integrated reading and composition (CIRC) technique on reading-writing skills. *Educational Research and Reviews*, 6(1), 102-109.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin.
- Karabay, A. ve Kayıran, B. K. (2010). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(3), 110-117.
- Karahan, B. Ü. ve Taşdan, M. (2016). 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin okumaya karşı tutum ve motivasyonlarının okuduğunu anlama becerileri ile ilişkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 949-969.
- Kocaarslan, M. (2016). An exploratory study of the relationships between reading comprehension competence, reading attitude and the vividness of mental imagery among Turkish fourth-grade students. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 8(4), 675-686.
- McLaughlin, M. (2012). Reading comprehension: What every teacher needs to know. *The Reading Teacher*, 65(7), 432-440.
- Muchtar, N. (2015). Attitude of students in reading comprehension. *Ideas Journal*, 3(1), 1-9.
- Sallabaş, M. E. (2008). Relationship between 8th grade secondary school students' reading attitudes and reading comprehension skills. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 9(16), 141-155.
- Surip, R. (2016). The relationship among self-concept, reading attitude and reading comprehension achievement of single parented students of public junior high schools in district of Ilir Barat I Palembang. *The Journal of English Literacy Education*, 3(1), 12-26.
- Swalander, L. and Taube, K. (2007). Influences of family based prerequisites, reading attitude, and self-regulation on reading ability. *Contemporary Educational Psychology*, 32(2), 206-230.
- Sweet, A. P. and Snow, C. E. (2003). *Rethinking reading comprehension*. London: Guilford Press.
- Umbara, R., Vianty, M. and Inderawati, R. (2015). The correlation among reading attitude, the use of internet and reading comprehension. *The Journal of English Literacy Education*, 2(2), 77-88.
- Yang, M. S. and Kim, J. K. (2013). The study of the relationship among reading trend, reading motivation, reading attitude, and self-directed learning. *Advanced Science and Technology Letters*, 36, 83-88.

Extended Abstract

Introduction

Reading, which is one of the language learning skills, plays an important role in learning success (Agustiani, 2017). Reading comprehension is defined as the process of making meaning and creating meaning (Sweet & Snow, 2003). Attitude is an important factor affecting the teaching and learning process (Mughtar, 2015). There are some important benefits of measuring reading attitude in terms of realizing the role of reading attitude in reading, enabling researchers to conduct longitudinal research and knowing the factors affecting students' attitudes towards reading (Agustiani, 2017). It is an important element for an individual to keep this information permanently in the individual in order for him to remember the information he has learned by studying in his education or personal life to use it in the necessary place and time and to turn it into behavior. According to Aykaç (2007), by providing active participation, taking into account individual characteristics and learning as a result of experience can easily acquire behavioral characteristics. It was aimed to examine the relationships between the effect sizes of the studies conducted at the third and fourth grade levels on the effects of reading comprehension strategies on reading comprehension, reading attitude and reading retention in this study. For this purpose, the problem sentence of the research is "Is there a significant relationship between reading comprehension, reading attitude and reading retention?" poses a question. The sub-problems of the research determined in line with this problem are as follows:

1. What are the levels of studies on reading comprehension, reading attitude and reading retention?
2. Is there a significant relationship between the effect sizes of studies on reading comprehension and reading attitude?
3. Is there a significant relationship between the effect sizes of studies on reading comprehension and reading retention?
4. Is there a significant relationship between the effect sizes of studies on reading attitude and reading retention?
5. Do reading attitude and reading retention predict reading comprehension?

Method

Correlational research model was used in this study, which aims to examine the relationship between reading comprehension, reading attitude and reading retention. In the literature, a coding form was created by taking expert opinions in order to collect studies that met the criteria determined for the research. As a result of the scanning, 48 studies related to reading comprehension, 11 studies related to reading attitude and 5 studies related to reading retention were obtained. These studies formed the study group of the research. Then, the effect sizes of these studies were calculated. Correlation and multiple linear regression analysis were performed to determine the relationships between these effect size values. Spearman Brown Rank Differences Correlation factor and Pearson Product Moment Correlation factor were used to explain the relationship between the variables in the correlation analysis. In order to explain the relationship between the variables in the regression analysis reading comprehension was selected as dependent variable. Reading attitude and reading retention were selected as independent variables. In this study, the rules of research and publication ethics were followed. At the same time, since this study is based on a literature review, it does not require an ethics committee decision.

Findings

When the findings obtained from the study are examined, there wasn't found significant relationship between the effect sizes of reading comprehension and the effect sizes of reading attitude ($r = -0.30, p > 0.05$). There wasn't found significant relationship between the effect sizes of reading comprehension and the effect sizes of reading retention ($r = 0.20, p > 0.05$). There wasn't found

significant relationship between the effect sizes of reading attitude and the effect sizes of reading retention ($r=0.67$, $p>0.05$). At the same time, when the findings of multiple linear regression analysis are examined, it is seen that the findings are not statistically significant [$F(2, 2)=0.71$, $p>0.05$]. Accordingly, it is concluded that reading attitude and reading retention don't predict reading comprehension.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The relationship between the effect sizes of studies conducted to determine the effects of reading comprehension strategies on reading comprehension, reading attitude and reading retention was examined in this study. There wasn't found significant relationship between reading comprehension, reading attitude and reading in the study. At the same time, it was concluded that reading attitude and reading retention didn't predict reading comprehension. Sallabaş (2008), determined the relationship between primary school eighth grade students' attitudes towards reading and reading comprehension skills, Bayraktar (2017), determined the relationship between secondary school seventh grade students' reading attitudes and reading comprehension skills and Agustiani (2017), determined the relationship between students' reading attitude and reading comprehension achievements. They found that there was a significant and low level correlation between students' reading comprehension skills and their reading attitudes. These results don't support the result of the study. Karahan and Taşdan (2016) determined the relationship between the reading attitudes and motivations of fifth and sixth grade students and their reading comprehension skills. They found that the attitude towards reading didn't predict reading comprehension. This result is similar to the result of the study.

Future studies can be done in different course areas and by determining different variables. The results can be looked at by keeping the working years and the place of work wider or narrower. At the same time, the study can be carried out by choosing higher grade levels. The study consists of various stages such as determining the subject, literature review, determining the criteria, determining the themes, determining the research question, coding, calculating the effect size and analysis. For this reason, it is necessary to plan and determine the operations to be performed at the beginning and end of each step in detail in such studies.